

Poslanci ohrožují plnou účinnost nově chystaného zákona o regulaci lobbování

22.10.2024 - | Transparency International ČR

Lobbing je naprosto oprávněnou součástí demokratického legislativního procesu v rámci právního státu. Jedná se o zastupování a prosazování zájmů různých skupin a organizací. Lobbovaným může přinést vzhled do konkrétní problematiky, užitečné informace o daném trhu či činnosti.

Při vědomí cíle a účelu lobbistické schůzky – tedy prosazování obchodních či jiných zájmů ze strany lobbisty – tak na takové komunikaci nemusí být nic špatného. Odtržení tvorby právních předpisů od reality totiž není žádoucí. To však musí jít ruku v ruce s požadavkem na transparentnost takových kontaktů.

K dosažení kýženého stavu, kdy je lobbing přirozenou, legitimní a veřejností neutrálně vnímanou činností, je však potřeba nastavit kvalitní legislativní rámec pro tuto činnost, která může být i samostatnou profesí.

O to se snaží Ministerstvo spravedlnosti, z jehož pera vznikl návrh zákona o regulaci lobbování a který schválila vláda Petra Fialy (ODS) již na jaře letošního roku. Tato verze je přijatelným kompromisem z hlediska zvýšení transparentnosti tvorby veřejných politik a zákonů a zároveň respektování českých realit.

Nyní se však ke slovu přihlásili poslanci a poslankyně, díky kterým vznikl v Poslanecké sněmovně komplexní pozměňovací návrh k tomuto zákonu. Jedním z hlavních hybatelů těchto změn v rámci výboru je pak předseda poslaneckého klubu ODS Marek Benda.

„Domníváme se, že bude-li pozměňovací návrh schválen, ohrozí účinnost celé regulace, nepovede ke zvýšení transparentnosti a už vůbec ne k přijetí lobbingu jako odborné profese mezi širokou veřejností,“ upozorňuje Monika Krejčí, expertka TI na oblast lobbingu.

Pozměňovací návrh obsahuje tři hlavní ustanovení, se kterými v TI nemůžeme souhlasit. Jedná se o:

- vynětí aktivit všech představitelů a zaměstnanců územně samosprávných celků z působnosti zákona,
- odstranění asistentů zákonodárců ze seznamu lobbovaných osob, a
- zúžení reportovací povinnosti lobbistů pod rouškou snižování administrativní zátěže.

Proč se jedná o naprosto zásadní a špatně mířené kroky?

V otázce obcí, měst, městských částí a krajů návrh plošně nabízí výjimku pro činnosti nejen volených zástupců těchto samospráv, ale i jejich zaměstnanců. Neexistuje žádné zpřesnění, v jakých specifických účelech se jejich snahy ovlivnit legislativu budou definovat jako lobbing a kdy ne.

Bude-li tak kterýkoliv pověřený zaměstnanec obce či kraje v budoucnu lobbovat u ministrů, poslanců a dalších, nebudou povinni nikde zaznamenat tuto činnost v zájmu veřejného dohledu nad ní.

„Odstranění asistentů zákonodárců nabízí snadný návod na to, jak povinnosti vyplývající ze

zákona lehce obejít. Dohodne-li se například lobbista a poslanec, že nechtějí zanechat žádnou stopu po své vzájemné komunikaci, využijí asistenta jako odůvodnění, proč ponechávají své kontakty v tajnosti bez možnosti veřejné kontroly,” vysvětluje Lucia Vilimovská, expertka TI na oblast lobbyingu.

Dále, jsou-li na seznamu lobbovaných i jiné osoby bez rozhodovacích pravomocí jako například vedoucí kabinetů ministrů – zde narážíme na časté odůvodnění vyjmutí asistentů z úst poslanců – není důvod dávat této skupině nesystémovou výjimku.

Návrh určitého snížení ohlašovacích povinností lobbistů s odkazem na administrativní náročnost je racionální úvahou, která může posílit dlouhodobou udržitelnost a kvalitu celého registru.

Co ale není z našeho pohledu přípustné, je vyjmutí lobbistických aktivit, které předchází a následují po mezirezortním připomínkovém řízení. Takové řešení de facto mhouří oči nad významnou částí aktivit, které směřují ke státní správě a zákonodárcům.

Ustanovení je navíc formulováno nejednoznačně a vytváří mezeru v tom, že by mohlo umožnit na dřívější uplatnění připomínek v mezirezortním připomínkovém řízení navázat jakékoliv lobbistické aktivity v pozdějších fázích legislativního procesu.

Z těchto důvodů naše nevládní protikorupční organizace vyjadřuje nesouhlas s aktuálně projednávanými návrhy na změkčení, až vyprázdnění návrhu zákona o regulaci lobbování.

Pokud bude tento komplexní pozměňovací návrh přijat, lobbying jako profese se zvýšení reputace nedočká a legislativní proces se nezprůhlední. Vše tak nyní záleží na ochotě dotčených subjektů nadřadit zájmy České republiky nad své lobbistické.

<https://www.transparency.cz/poslanci-ohrozují-plnou-ucinnost-nove-chystaneho-zakona-o-regulaci-lobbovani>